

भारत का राजपत्र

The Gazette of India

ਭਾਰਤ ਦਾ ਗਜ਼ਟ

असाधारण

EXTRAORDINARY

अਸाधारण

भाग -XIV- अनुभाग -1

PART -XIV- SECTION -1

ਭਾਗ -XIV- ਅਨੁਭਾਗ - 1

ਪ੍ਰਾਧਿਕਾਰ ਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ

PUBLISHED BY AUTHORITY

ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

सं. 1]	नई दिल्ली,	मंगलवार, 6 अक्टूबर 2020	/14 आश्विन	1942 (शक)	[खण्ड-XV]
NO.1]	NEW DELHI,	TUESDAY, OCTOBER 6,2020	/14 ASVINA	1942 (SAKA)	[VOL.XV]
ਨं. 1]	ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ	ਮੰਗਲਵਾਰ, ਅਕਤੂਬਰ 6, 2020	/14 ਅੱਸ	1942 (ਸ਼ਕ)	[ਜਿਲਦ XV]

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤ੍ਰਾਲਾ
(ਵਿਧਾਨ ਵਿਭਾਗ)

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, ਮੰਗਲਵਾਰ, 6 ਅਕਤੂਬਰ 2020 /14 ਅੱਸ, 1942 (ਸ਼ਕ)

ਗਜ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਐਕਟ, 1963, ਹਿੰਦੂ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1955 ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1954 ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾਯੁਕਤ ਪਾਠ (ਕੇਂਦਰੀ ਕਾਨੂੰਨ) ਐਕਟ, 1973 (1973 ਦਾ 50) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਖੰਡ(ੳ) ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਯੁਕਤ ਪਾਠ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ ।

Ministry of Law and Justice
(LEGISLATIVE DEPARTMENT)
NEW DELHI, TUESDAY, OCTOBER 6, 2020, /ASVINA, /14, 1942 (SAKA)

The translation in Punjabi of the Official Languages Act, 1963, Hindu Marriage Act, 1955 and Special Marriage Act, 1954 are hereby published under the authority of the President and shall be deemed to be the authoritative text thereof in Punjabi under clause (a) of section 2 of the Authoritative texts (Central Laws) Act, 1973 (50 of 1973).

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1954

(1954 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰ: 43)

[9 ਅਕਤੂਬਰ, 1954]

ਕੁਝ ਕੁ ਸੁਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ, ਅਜਿਹੇ ਅਤੇ ਕੁੱਝ
ਹੋਰ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦਾ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਉਪਬੰਧ
ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ।

ਭਾਰਤ ਗਣਰਾਜ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ
ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਐਕਟ ਬਣੇ:-

ਅਧਿਆਏ I

ਪ੍ਰਾਰੰਭਕ

1. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1954, ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਸੰਖੇਪ ਨਾਂ,
ਵਿਸਤਾਰ ਅਤੇ
ਅਰੰਭ।

(2) ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ¹ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਸਾਰੇ
ਭਾਰਤ ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ-ਪੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ
ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਧਿਵਾਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ
ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਨ।

(3) ਇਹ ਉਸ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਕਾਰੀ
ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਤ ਕਰੇ।

2. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੋਰਵੇਂ ਨ ਲੋੜੇ,-

ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।

* * * * *

(ਅ) "ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜੇ" ਕੋਈ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ
ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ
ਕੋਈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਭਾਗ II
ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ, ਵਰਜਿਤ
ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਵਿਆਖਿਆ I.- ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ,-

(ੳ) ਪੂਰੇ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੁੱਖੀ ਲਹੂ
ਦੁਆਰਾ ਵੀ;

¹ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ: 34 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ 5 ਦੀ ਸੂਚੀ 1 ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 99 ਦੁਆਰਾ "ਜੰਮੂ ਅਤੇ
ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ" ਸੁਖਦਾਂ ਦਾ ਲੋਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

- (ਅ) ਜਾਇਜ਼ ਲਹੂ ਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਲਹੂ ਦੀ ਵੀ;
- (ਇ) ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਅਤੇ ਗੋਦ ਲੈਣ ਦੁਆਰਾ ਵੀ;

ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਦਾਂ ਦਾ ਉਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ II. - "ਪੂਰਾ ਲਹੂ" ਅਤੇ "ਅੱਧਾ ਲਹੂ" -ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਤ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਉਸ ਸਾਂਝੇ ਵਡੇਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਸਾਂਝੇ ਵਡੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਤਨੀਆਂ ਤੋਂ ਜਨਮੇ ਹੋਣ।

ਵਿਆਖਿਆ III. - "ਇੱਕ ਕੁੱਖੀ ਲਹੂ" ਦੋ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੁੱਖੀ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਬੰਧਤ ਆਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਉਹ ਸਾਂਝੀ ਵਡੇਰੀ ਤੋਂ ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਮੇ ਹੋਣ।

ਵਿਆਖਿਆ IV. - ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ II ਅਤੇ III ਵਿੱਚ, "ਵਡੇਰਾ" ਵਿੱਚ ਪਿਤਾ ਅਤੇ "ਵਡੇਰੀ" ਵਿੱਚ ਮਾਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

* * * * *

- (ਸ) ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;
- (ਹ) "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਲਈ ਕੋਈ ਨਗਰ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਹੈ, ਉਹ ਅਦਾਲਤ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਉਲਿਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ;
- (ਕ) "ਮੁਕੱਰਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਰਰ;
- (ਖ) ਕਿਸੇ ਸੰਘ ਰਾਜ-ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, "ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ।

ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ। 3. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ-ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ, ਅਧਿਵਾਸੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਗੱਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਉਸ ਰਾਜ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਲਈ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਲਿਖਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਅਧਿਆਏ II

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰਣ

4. ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰਣ ਸੰਬੰਧੀ ਤੱਤ ਸਮੇਂ ਨਾਫਜ਼ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਬੰਧੀ ਸੁਰਤਾਂ ਸਮੇਂ ਹੇਠ-ਲਿਖੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ:-

- (ਉ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਜਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (ਅ) ਕੋਈ ਧਿਰ-
  - (i) ਚਿੱਤ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ ਵਜੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੰਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ
  - (ii) ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੰਮਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਾਨਸਕ ਖਰਾਬੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਆਹ ਲਈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੈ; ਜਾਂ
  - (iii) ¹ਸੁਦਾ ਦੇ ਆਵਰਤਕ ਦੌਰਿਆਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ।
- (ਇ) ਪੁਰਸ਼ ਨੇ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ;
- (ਸ) ਧਿਰਾਂ ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ:

ਪਰੰਤੂ ਜਿੱਥੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਿਵਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵੀ, ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ; ਅਤੇ

¹ 1999 ਦੇ ਐਕਟ 39 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਲੋਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (29-12-99) ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੋਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਹ) ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਜੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ, ਅਧਿਵਾਸੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ;

ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਕਬੀਲੇ, ਫਿਰਕੇ, ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, "ਰਿਵਾਜ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਕਬੀਲੇ, ਫਿਰਕੇ, ਸਮੂਹ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਿਯਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਨਾਮੀਂਡ ਉਲਿਖਤ ਕਰੇ:

ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਕਬੀਲੇ, ਫਿਰਕੇ, ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ-

- (i) ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ;
- (ii) ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਵਾਜਬ ਜਾਂ ਲੋਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ
- (iii) ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯਮ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਉਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ 5. ਜਦ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਣ ਚਿਤਵਿਆ ਜਾਵੇ ਤਦ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸੂਚਨਾ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦੇਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋਂ ਘੱਟ ਇੱਕ ਨੇ, ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨ ਘੱਟ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਿਆਹ ਸੂਚਨਾ 6. (1) ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਚਨਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਦੜਤਰ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰਿਕ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਨਕਲ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਵਿਆਹ ਸੂਚਨਾ ਕਿਤਾਬ ਸੂਚਨਾ ਕਿਤਾਬ ਕਹੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਤਤਕਾਲ ਦਰਜ ਵੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਖਾਹਸੁੰਮੰਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਬਿਨਾਂ ਫੀਸ ਦੇ, ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸਮਿਆਂ ਤੇ ਉਪਲੱਭ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੀ ਹਰੇਕ ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੁਮਾਇਆ ਥਾਂ ਤੇ ਚਿਪਕਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਏਗਾ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਉਸ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਉੱਥੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭਿਜਵਾਏਗਾ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੁਮਾਇਆ ਥਾਂ ਤੇ ਚਿਪਕਾਵੇਗਾ।

7. (1) ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੀਹ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਇੱਕ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸੁਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰੇਗਾ।

ਵਿਆਹ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਤਰਾਜ਼।

(2) ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਜਿਸ ਤੋਂ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੀਹ ਦਿਨ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇਸ ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(3) ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਸੂਚਨਾ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇ ਜੁਰੂਰੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਮਝਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਮਿੱਤ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

8. (1) ਜੇ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਤਦ ਤੱਕ ਉਸ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਸਕਾਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨ ਕਰ ਲਵੇ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਸਲੀ ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਜਦ ਤੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਪਸ ਨ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ; ਪਰ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਲਾਵੇਗਾ।

ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਜਾਬਤਾ।

(2) ਜੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਅਜਿਹੇ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਉਸ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਪੀਲ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ।

ਜਾਂਚਾਂ ਬਾਰੇ
ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ
ਦੀਆਂ ਸੁਕਤੀਆਂ।

9. (1) ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨੂੰ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਾਮਲਿਆਂ, ਅਰਥਾਤ:-

- (ੳ) ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂੰ ਤੇ ਪਰੀਖਿਆ ਕਰਨ;
- (ਅ) ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਰੀਖਣ;
- (ਇ) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ;
- (ਸ) ਹਲਫ਼ੀਆ ਬਿਆਨ ਤੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਲੈਣ; ਅਤੇ
- (ਹ) ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ;

ਬਾਰੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਕਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜੋ ਦਾਵੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੀਵਾਨੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1908 ਅਧੀਨ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅੰਦਰ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ।

1908 ਦਾ 5

1860 ਦਾ 45

ਵਿਆਖਿਆ।- ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

(2) ਜੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇਤਰਾਜ਼ ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਕਨੀਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦਾ ਖਰਚਾ ਮੁਆਵਜੇ ਵਜੋਂ ਪਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਭਾਗ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਵਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇਜ਼ਰਾ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਾਹਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੇ ਜ਼ਾਬਤਾ।

10. ਜਿੱਥੋਂ ਜੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ, ਪਾਸ, ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਾਰੇ, ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ, ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਸਕਾਰੇਗਾ ਸਗੋਂ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਸਹਿਤ, ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਲਾਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ, ਜੋ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਉਸ ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ

ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ।

11. ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਤੇ, ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਦਸਖ਼ਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਹ ਐਲਾਨ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤਿ-ਦਸਖ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ
ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨ।

12. (1) ਵਿਆਹ, ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਾਯਬ ਫਾਸਲੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤੇ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਚਾਹੁਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੁਰਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਤਿਰਿਕਤ ਫੀਸ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂ ਸਕੇਗਾ।

ਸੰਸਕਾਰਣ ਦੀ ਥਾਂ
ਅਤੇ ਰੂਪ।

(2) ਵਿਆਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਅਪਣਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਨ, ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂ ਸਕੇਗਾ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹੋਣ ਇਹ ਨ ਕਰੇ ਕਿ ਸੈਂ (ਓ), ਤੈਨੂੰ (ਅ ਨੂੰ) ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪੂਰਨ ਪਤਨੀ (ਜਾਂ ਪਤੀ) ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ (ਜਾਂ ਕਰਦੀ ਹਾਂ)।

13. (1) ਜਦ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਉਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਖ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਆਹ ਦਾ
ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ।

(2) ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਨਿਰਣੇਈ ਸੁਹਾਦਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਦਸਖ਼ਤਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਰਸਮੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

14. ਜਦ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਆਹ, ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 5 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਿੰਨ ਕਲੈਂਡਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਉਸ ਅਪੀਲ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਬੀਤ ਗਈਆਂ ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ
ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ
ਨ ਸੰਸਕਾਰੇ ਜਾਣ
ਤੇ ਨਵੀਂ ਸੂਚਨਾ
ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ।

ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੰਸਕਾਰੇਗਾ।

ਅਧਿਆਏ III

ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ

ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ
ਕੀਤੇ ਗਏ
ਵਿਆਹਾਂ ਦਾ
ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ।

15. ਵਿਸੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1872 ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ
ਸੰਸਕਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ
ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ-ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ
ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ, ਇਸ ਅਧਿਆਏ
ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਹੇਠ-ਲਿਖੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ
ਹੋਣ, ਅਰਥਾਤ:- 1872 ਦਾ 3

- (ਉ) ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ
ਅਤੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ
ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ;
- (ਅ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦਾ ਇੱਕ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ
ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;
- (ਇ) ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮੂੜ੍ਹ ਜਾਂ ਪਾਗਲ ਨਹੀਂ
ਹੈ;
- (ਸ) ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ
ਕਰ ਲਈ ਹੈ;
- (ਹ) ਧਿਰਾਂ ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ:

ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ
ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੂਰਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ
ਕਾਨੂੰਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਬਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰਥਾ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੋਵੇਗੀ,
ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(ਕ) ਧਿਰਾਂ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ
ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਹ ਦਿਨ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

16. ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਅਧੀਨ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਖੁਤ
ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਲਈ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ
ਤੇ, ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਦੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ
ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ
ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁੱਦਤ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ
ਪਿੱਛੋਂ, ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਤਸਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ
ਸਾਰੀਆਂ ਸੁਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ

ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ
ਲਈ ਜਾਬਤਾ।

ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਫ਼ਾਰਮ ਵਿੱਚ, ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

17. ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖਤ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸ ਹੁਕਮ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅੰਦਰ ਉਹ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦਾ ਦੜਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਖਾਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ।

18. ਧਾਰਾ 24 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਧਿਆਏ ਅਧੀਨ ਅੰਤਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਇੰਦਰਾਜ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਵਿਆਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ) ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਰਹੇ ਹਨ:

ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚੇ ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਅਰਜਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ।

ਅਧਿਆਏ IV

ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮ

19. ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ, ਬੁੱਧ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਵਿਆਹ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਦਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਅਪੀਲਾਂ।

20. ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਸੰਪੱਤੀ ਦੇ ਉੱਤਰ-ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਬਤ ਉਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਨਿਰਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਜਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਹ ਤਾਬੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਜਾਤ ਨਿਰਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੁਰਕਰਣ ਐਕਟ, 1850 ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਣਵੰਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨ ਹੋਣਾ।

ਐਕਟ ਅਧੀਨ
ਵਿਆਹਤ ਧਿਰਾਂ
ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ
ਉੱਤਰ-ਅਧਿਕਾਰ।

21. ਭਾਰਤੀ ਉੱਤਰ-ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1925 ਵਿੱਚ, ਕੁੱਝ ਕੁ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦੇ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਉੱਪਰ ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ, ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ
ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਸ ਐਕਟ
ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਦਾ,
ਉੱਤਰ-ਅਧਿਕਾਰ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਯਮਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ
ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਉਹ ਐਕਟ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਮਾਨੇ ਭਾਗ
V ਦੇ ਅਧਿਆਏ III (ਪਾਰਸੀ ਨਿਰਵਸੀਅਤਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮ) ਦਾ ਉਸ
ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਪ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

1925 ਦਾ 39

ਕੁੱਝ ਕੁ ਸੂਰਤਾਂ
ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਉਪਬੰਧ।

21ਓ. ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਵਿਆਹ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ, ਬੁੱਧ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਜੈਨ
ਪਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ
ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ, ਬੁੱਧ, ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ
ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 20 ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ,
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਸਿਰਜਦਾ ਹੈ, ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਧਿਆਏ V

ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਸਥਾਪਣ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ

ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ
ਦਾ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ।

22. ਜਦ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜੇ
ਦੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਦੁਖਤ ਧਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੁਆਰਾ
ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ ਲਈ ਦਰਖਾਸਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ
ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਅਤੇ
ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ ਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ
ਦਰਖਾਸਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਿਉਂ ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ
ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਸਕੇਗੀ।

ਵਿਆਖਿਆ:- ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੀ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਹਟਾ
ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਵਾਜਬ ਕਾਰਨ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਭਾਰ
ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਹਟਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਨਿਆਂਇਕ
ਅਲਹਿਦਗੀ।

23. (1) ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ
ਦੁਆਰਾ-

(ੳ) ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1ਓ) ਵਿੱਚ
ਉਲਿਖਤ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਿਸ ਤੇ ਤਲਾਕ
ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ; ਜਾਂ

(ਅ) ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਦਾ
ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ;

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ,
ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ
ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਰਖਾਸਤ

ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਿਉਂ ਨ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਰ ਨਾਲ ਅੱਗੋਂ ਲਈ ਸਹਿਵਾਸ ਕਰਨਾ ਅਵਸ਼ੇ਷ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਅਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸਚਾਈ ਬਾਰੇ ਤਸੱਲੀ ਹੋਣ ਤੇ, ਡਿਗਰੀ ਵਿਖੰਡਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਅਤੇ ਵਾਜ਼ਬ ਸਮਝੇ।

ਅਧਿਆਏ VI

ਵਿਆਹ ਦਾ ਬਾਤਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਤਲਾਕ

24. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਬਾਤਲ ਅਤੇ ਸੁੰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਵਿਰੁੱਧ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ-

- (i) ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਖੰਡ (ੳ), (ਅ), (ਇ) ਅਤੇ (ਸ) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਸੁਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ii) ਉੱਤਰਦਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦਾਵਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਪੁੰਸਕ ਸੀ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੋਈ ਵੀ ਗੱਲ, ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਅੰਦਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਅਧਿਆਏ III ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਪ੍ਰਭਾਵ-ਹੀਣ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ ਉਸ ਰਜਿਸਟਰੀਕਰਣ ਧਾਰਾ 15 ਦੇ ਖੰਡ (ੳ) ਤੋਂ (ਹ) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਸੁਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

ਪਰੰਤੂ ਕਿਸੇ ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

25. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਸੁੰਨ ਕਰਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜੇ-

ਸੁੰਨ ਕਰਣ ਯੋਗ ਵਿਆਹ।

- (i) ਉੱਤਰਦਾਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸੰਭੋਗ ਤੋਂ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਆਹ ਸੰਭੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਉੱਤਰਦਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ; ਜਾਂ

(iii) ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਭਾਰਤੀ ਮੁਆਇਦਾ ਐਕਟ, 1872 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਬਰ ਜਾਂ ਕਪਟ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ;

ਪਰੰਤੂ ਖੰਡ (ii) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਡਿਗਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਤਸਲੀ ਨ ਹੋ ਜਾਵੇ-

(ਉ) ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਕਥਤ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਥਤ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ;

(ਅ) ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ

(ਇ) ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਅਧਾਰਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹਕ ਭੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਹੋਰ ਕਿ ਖੰਡ (iii) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਡਿਗਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇ,-

(ਉ) ਕਾਰਵਾਈ ਜਬਰ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਣ ਜਾਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਕਪਟ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ; ਜਾਂ

(ਅ) ਅਰਜੀਦਾਰ ਜਬਰ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਣ ਜਾਂ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਕਪਟ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਢੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨਾਲ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾ ਜਾਂ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

ਸੁੰਨ ਅਤੇ ਸੁੰਨ
ਕਰਣ ਯੋਗ ਵਿਆਹਾਂ
ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ
ਜਾਇਜ਼ਤਾ।

26. (1) ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਧਾਰਾ 24 ਅਧੀਨ ਬਾਤਲ ਅਤੇ ਸੁੰਨ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਜਾਇਜ਼ ਹੁੰਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1976 ਦੇ ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਆਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਆਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਰਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰਵੇਂ ਸੁੰਨ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਨ।

1976 ਦਾ 68

(2) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ 25 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸੁੰਨ ਕਰਣ ਯੋਗ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉੱਥੇ ਡਿਗਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਮਿਆ ਜਾਂ ਨਿੰਮਿਆ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਜੋ ਵਿਆਹ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਾਤਲ ਹੋਣ

ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਵਿਆਹ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਬਾਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੋਂਝਿਆ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਬਾਤਲ ਅਤੇ ਸੁੰਨ ਵਿਆਹ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 25 ਅਧੀਨ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਬਾਤਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਇਹ ਐਕਟ ਪਾਸ ਨ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਜਿਹਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ ਬੱਚਾ ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਅਰਜਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦਾ।

27. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਰ-

ਤਲਾਕ।

- (ਉ) ਨੇ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਲਿੰਗ ਭੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ਅ) ਨੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਨ ਘਟਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਛੱਡ ਰੱਖਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ਇ) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ, 1860 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਹੈ;
- (ਸ) ਨੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨਾਲ ਨਿਰਦਿਤਾ ਦਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ਹ) ਲਾਇਲਾਜ਼ ਵਿਗੜ-ਚਿਤ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਾਨਸਿਕ ਖਰਾਬੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਂ ਰੁਕ ਰੁਕ ਕੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਤੋਂ ਉੱਤਰਦਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਵਾਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

1860 ਦਾ 45

ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਖੰਡ ਵਿੱਚ,-

- (ਉ) ਪਦ "ਮਾਨਸਕ ਖਰਾਬੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮਾਨਸਕ ਬਿਮਾਰੀ ਮਨ ਦਾ ਰੁਕਿਆ ਜਾਂ ਅਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ, ਮਨੋ-ਵਿਗੜ ਵਾਲੀ ਖਰਾਬੀ ਜਾਂ ਮਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਖਰਾਬੀ ਜਾਂ ਨਿਰਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਜੌਫਰੀਨੀਆ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ;

- (ਅ) ਪਦ "ਮਨੋ-ਵਿਗਾੜ ਵਾਲੀ ਖਰਾਬੀ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਮਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਖਰਾਬੀ ਜਾਂ ਨਿਰਯੋਗਤਾ (ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਧਾਰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬੁੱਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨ) ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੀਕੀ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲਾ ਆਚਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚਕਿਤਸਕ ਇਲਾਜ ਲੋੜਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੇ ਚਕਿਤਸਕ ਇਲਾਜ ਦਾ ਅਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨ; ਜਾਂ
- (ਕ) ਸੰਚਾਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਿੰਗ-ਰੋਗ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ਖ) ਕੋੜ੍ਹ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਬਿਮਾਰੀ ਅਰਜੀਦਾਰ ਤੋਂ ਨ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ¹; ਜਾਂ
- (ਗ) ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਆਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਰ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉੱਤਰਦਾਰ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪਦ "ਛੱਡਣਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜ਼ਬ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਛੱਡਣਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਅਰਜੀਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਆਕਰਣਕ ਰੂਪਾਂਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਜਾਤੀ ਪਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(1-ਓ) ਪਤਨੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤਲਕ ਲਈ ਅਰਜੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇਗੀ,-

(i)	ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰੰਤ, ਜਬਰ-ਜ਼ਨਾਹ, ਗੁਦਾ ਭੋਗ ਜਾਂ ਪਸੂ-ਗਮਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ;	
(ii)	ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਐਕਟ, 1956 ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਦਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਅਧੀਨ (ਜਾਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1898 ਦੀ ਤਤਸਥਾਨੀ ਧਾਰਾ 448 ਅਧੀਨ) ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਪਾਸ ਕੀਤਾ	1956 ਦਾ 18
		1974 ਦਾ 2
		1898 ਦਾ 5

¹ 2019 ਦੇ ਐਕਟ ਨੰ: 6 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੁਆਰਾ ਲੋਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਵਾਸ ਮੁੜ-ਸੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਧਿਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 1970, ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇਗੀ-

- (i) ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਸਨ, ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਸਹਿਵਾਸ ਦਾ ਮੁੜ ਅਰੰਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਜਾਂ
- (ii) ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਉਹ ਧਿਰਾਂ ਸਨ, ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

27ਓ. ਤਲਾਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਤੁੜਾਉ ਲਈ ਅਰਜੀ ਤੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਾਏ ਉੱਥੇ ਦੇ ਜਿੱਥੇ ਅਰਜੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (g) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਆਸ਼ੁਰਿਤ ਹੈ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤ ਸਮਝੇ, ਤਾਂ ਤਲਾਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਦਲਵੀਂ ਦਾਦਰਸ਼ੀ।

28. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਿਆਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜੀ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਧ ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਿ ਉਹ ਪਰਸਪਰ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਵਿਆਹ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਰਸਪਰ ਸੰਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਲਾਕ।

(2) ਦੋਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਤੇ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਅਰਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਉਕਤ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਰਜੀ ਵਾਪਸ ਨ ਲੈ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਪਿੱਛੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਠੀਕ ਸਮਝੇ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਕਥਨ ਸੱਚ ਹਨ, ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਵਿਆਹ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜੀਆਂ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ।

29. (1) ਤਲਾਕ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ, ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਨ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੋਵੇ:

ਪਰੰਤੂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ, ਉਸਨੂੰ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦੇਣ ਤੇ, ਕੋਈ ਅਰਜੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈ ਗਈ ਅਪਵਾਦੀ ਅੱਕੜ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਉੱਤਰਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪਵਾਦੀ ਵਿਭਚਾਰ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਰਜੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਇਹ ਪਰਤੀਤ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੇ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਗਲਤ ਦਰਸਾਵੇ ਜਾਂ ਲੁਕੋ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ, ਜੇ ਉਹ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਸੂਰਤ ਦੇ ਤਾਬੇ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਡਿਗਰੀ ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਨ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜੀ ਤੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤਿਕੁਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਰਜੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਜੋ ਉਕਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜਾਂ ਸਾਰਵਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਅਰਜੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ।

(2) ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਰਜੀ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦਾ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਹਿੱਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੰਨ-ਮਨਾਈ ਦੀ ਵਾਜ਼ ਅਧਿਸੰਭਵਤਾ ਹੈ।

ਤਲਾਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁੜ-ਵਿਆਹ।

30. ਜਿੱਥੋਂ ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਤਲਾਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਦੁਆਰਾ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਜੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਗੁਜ਼ਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਥੋਂ ਉਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਧਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਅਧਿਆਏ VII

ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤਾ

ਅਦਾਲਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

31. (1) ਅਧਿਆਏ V ਅਤੇ VI ਅਧੀਨ ਹਰਿਕ ਅਰਜੀ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਰੰਭਕ ਮੂਲ ਦਿਵਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅੰਦਰ-

- (i) ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਜਾਂ
- (ii) ਉੱਤਰਦਾਰ, ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ, ਨਿਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ
- (iii) ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਨਿਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਜਾਂ
- (iii)(ਉ) ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਅਰਜੀਦਾਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਹ ਅਰਜੀ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ; ਜਾਂ
- (iv) ਅਰਜੀਦਾਰ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੋਂ ਉੱਤਰਦਾਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਸੱਤ ਸਾਲ ਜਾਂ ਵੱਧ ਮੁੱਦਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਣ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਹ ਜਿਉਂਦਾ ਹੁੰਦਾ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਵਾਸੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਅਰਜੀ ਲੈ ਸਕੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਉਕਤ ਰਾਜ-ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਨਿਵਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਵਾਸੀ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਤੀ ਉਕਤ ਰਾਜ-ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

32. (1) ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹਰਿਕ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਦਾਦਰਸੀ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਆਪਾਰਤ ਹੈ, ਇਨ੍ਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿੰਨਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਜੀਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਗੱਠੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਰਜੀਆਂ ਦਾ
ਮਜ਼ਬੂਨ ਅਤੇ
ਤਸਦੀਕ।

(2) ਅਜਿਹੀ ਹਰਿਕ ਅਰਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬਿਆਨ ਅਰਜੀਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਹੜਾ ਅਰਜੀ ਦਾਵਿਆਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਵੇਲੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਣਗੇ।

33. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹਰਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ-ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜਾਂ ਸਰਵ ਉੱਚ-ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰਵ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਛਾਪੇ ਗਏ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਣੇ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਛਾਪੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇ।

ਕਾਰਵਾਈ ਬੰਦ
ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ
ਅਤੇ ਛਾਪੀ ਜਾਂ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

(2) ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਛਾਪੇਗਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਡਿਗਰੀਆਂ ਪਾਸ
ਕਰਨ ਵਿੱਚ
ਅਦਾਲਤ ਦਾ
ਕਰਤਾਵਾਂ।

34. (1) ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ,-

- (ਉ) ਦਾਦਰਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਅ) ਜਿੱਥੇ ਅਰਜੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਖੰਡ (ਉ) ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਉੱਥੇ ਅਰਜੀਦਾਰ, ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਲਿੰਗ ਰੋਗ ਦੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਜਾਂ ਖਿਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਰਜੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਿਰਦਿਤਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਰਦਿਤਾ ਖਿਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਇ) ਜਦ ਤਲਾਕ ਪਰਸਪਰ ਸੰਮਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਚਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਦ ਅਜਿਹੀ ਸੰਮਤੀ ਬਲ, ਕਪਟ ਜਾਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਸਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਸ) ਅਰਜੀ ਉੱਤਰਦਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਗੱਠ-ਜੋੜ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪੈਰਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਹ) ਕਾਰਵਾਈ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ; ਅਤੇ
- (ਕ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਾਦਰਸੀ ਕਿਉਂ ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ:

ਤਦ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ, ਨ ਕਿ ਹੋਰਵੇਂ, ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਦਾਦਰਸੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਪਹਿਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਰਤਾਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੰਨ-ਮਨਾਈ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹਰਿਕ ਯਤਨ ਕਰੇ:

ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਦਰਸੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ

(1) ਦੇ ਖੰਡ (ਈ), ਖੰਡ (ਹ), ਖੰਡ (ਕ), ਖੰਡ (ਖ) ਅਤੇ ਖੰਡ (ਗ) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਆਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰਾਂ ਤੇ ਚਾਹੀ ਗਈ ਹੈ।

(3) ਅਜਿਹੀ ਮੰਨ-ਮਨਾਈ ਕਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ, ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਾਹੁਣ ਜਾਂ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਨ ਵਧਦੀ ਵਾਜ਼ਬ ਮੁੱਦਤ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਸਥਾਂਗਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨਮਿੱਤ ਨਾਮਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਾਂ ਜੇ ਧਿਰਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਾਮਤ ਨ ਕਰਨ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਦੇਸ਼ਾਂ ਸਹਿਤ ਸੌਂਪ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰਿਪੋਟ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਮੰਨ-ਮਨਾਈ ਕਰਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਰਿਪੋਟ ਵੱਲ ਯੋਗ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇਗੀ।

(4) ਹਰਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਆਹ ਤਲਾਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਨਾਲ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੁਢਤ ਦੇਵੇਗੀ।

35. ਤਲਾਕ ਜਾਂ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਜਾਂ ਵਿਆਹਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੜ-ਸਥਾਪਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਰ ਚਾਹੀ ਗਈ ਦਾਦਰਸੀ ਦਾ ਨ ਕੇਵਲ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦੇ ਪਰਗਮਨ, ਨਿਰਦਿਤਾ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੀ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾਦਰਸੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤਿ-ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇਗਾ; ਅਤੇ ਜੇ ਅਰਜੀਦਾਰ ਦਾ ਪਰਗਮਨ, ਨਿਰਦਿਤਾ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉੱਤਰਦਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਦਾਦਰਸੀ ਦੇ ਸਕੇਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਤਾਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਹੁੰਦੀ ਜੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦਾਦਰਸੀ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ।

ਤਲਾਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਰ ਲਈ ਦਾਦਰਸੀ।

36. ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਕਾਢੀ ਸੁਤੰਤਰ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ, ਪਤਨੀ ਦੇ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦੇਣ ਤੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਰਚ, ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਪਤਾਹਕ ਜਾਂ ਮਾਂਹਵਾਰ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰੇ ਜੋ ਪਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਾਜ਼ਬ ਜਾਪੇ:

ਦਾਵੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਬਾਹ ਖਰਚ।

"ਪਰੰਤੂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਖਰਚ ਅਤੇ ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀ ਸਪਤਾਹਕ ਜਾਂ ਮਾਂਹਵਾਰ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਪਤੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

37. (1) ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ, ਕੋਈ ਡਿਗਰੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਕਿ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਲਈ, ਜੇ

ਸਥਾਈ ਨਿਰਬਾਹ ਖਰਚ ਅਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ।

ਜੁਰੂਰੀ ਹੋਵੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਤੇ ਭਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਜਾਂ ਧਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮਾਸਕ ਜਾਂ ਮਿਆਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਤੋਂ ਨ ਵਧਣ ਵਾਲੀ ਅਉਧ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਵੇਗਾ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪੱਤੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸੰਪੱਤੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ, ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤ ਜਾਪੇ।

(2) ਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ ਬਿਨੇ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤ ਜਾਪੇ ਬਦਲ, ਰੂਪਭੇਦ ਜਾਂ ਵਿਖੰਡਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

(3) ਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁੜ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਤਵੰਤੀ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਤੀ ਦੀ ਬਿਨੇ ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤ ਜਾਪੇ, ਬਦਲ, ਰੂਪਭੇਦ ਜਾਂ ਵਿਖੰਡਤ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ
ਸੰਭਾਲ।

38. ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਗਤ, ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਰਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ-ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਪਣ ਅਤੇ ਡਿਗਰੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਲਈ ਅਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਖਾਸਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ, ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ, ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਪਰਤਾ ਸਕੇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਸਕੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਲ-ਬਦਲ ਕਰ ਸਕੇਗੀ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਜੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ:

"ਪੰਤੂ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਦਰਖਾਸਤ ਦਾ, ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ, ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਉੱਤਰਦਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਸੱਠ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਡਿਗਰੀਆਂ
ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ
ਤੋਂ ਅਧੀਨ।

39. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ ਦੀਵਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਧੀਲਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰਿਕ ਅਧੀਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧੀਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ ਦੀਵਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 37 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 38 ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ, ਜੇ ਉਹ ਅੰਤਰਮ ਹੁਕਮ ਨ ਹੋਣ,

ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ, ਅਪੀਲਯੋਗ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰਿਕ ਅਪੀਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪੀਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਸਦੀ ਮੂਲ ਦੀਵਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(3) ਕੇਵਲ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਹਰਿਕ ਅਪੀਲ ਡਿਗਰੀ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

39ਓ. ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮ, ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਾਫਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ ਦੀਵਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿੱਤੀਆਂ ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਤੱਤ ਸਮੇਂ ਨਾਫਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਡਿਗਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਨਾਫਸ ਕਰਨਾ।

1908 ਦੇ ਐਕਟ
5 ਦਾ ਲਾਗੂ
ਹੋਣਾ।

1908 ਦਾ 5

40. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਾਬੇ ਜੋ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਿਭਿੱਤ ਬਣਾਏ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਦੀਵਾਨੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1908 ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਿਯਮਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

40ਓ. (1) ਜਿੱਥੇ-

(ਇ) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਰਜੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦੀ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਤਲਾਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ

ਕੁਝ ਕੁ ਸੂਰਤਾਂ
ਵਿੱਚ ਅਰਜੀਆਂ
ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਨ
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(ਅ) ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਰਜੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਆਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਧਾਰਾ 23 ਅਧੀਨ ਨਿਆਂਇਕ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 27 ਅਧੀਨ ਤਲਾਕ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ,

ਉੱਥੇ ਅਰਜੀਆਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਤ ਹੈ।

(2) ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ,-

(ਇ) ਜੇ ਅਰਜੀਆਂ ਉਸੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਅਰਜੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰਣ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;

(ਅ) ਜੇ ਅਰਜੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜੀ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੋਹਾਂ ਅਰਜੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਜਿਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦਾ ਖੰਡ (ਅ) ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇਰੀ ਅਰਜੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਅਰਜੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਦਲਣ ਲਈ ਦੀਵਾਨੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1908 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤਵਾਨ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਪਿਛਲੇਰੀ ਅਰਜੀ ਦੀ ਬਦਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗੀ ਮਾਨੋਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਤ ਸੰਘਤਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਰਜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਪਬੰਧ।

40ਅ. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਰਜੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਚਾਰਣ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸੰਗਤ ਅਮਲਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੱਕ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਚਾਲੂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਕਲਮਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦਾ ਅਗਲੇ ਸਥਾਂਗਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਾ ਸਮਝੇ।

(2) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹਰਿਕ ਅਰਜੀ ਦਾ, ਜਿੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਵਿਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਰਜੀ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਉੱਤਰਦਾਰ ਤੇ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਵਿਚਾਰਣ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(3) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹਰਿਕ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ, ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਉੱਤਰਦਾਰ ਤੇ ਤਾਮੀਲ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਸੁਣਵਾਈ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ
ਸ਼ਹਾਦਤ।

40ਅ. ਕਿਸੇ ਇਨੈਕਟਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ, ਕੋਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਰਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਗ੍ਰਹਿਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸਟਾਮ ਲੱਗੀ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜ਼ਾਬਤਾ ਵਿਨਿਯਮ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ
ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ
ਲਈ ਉੱਚ
ਅਦਾਲਤ ਦੀ
ਸ਼ਕਤੀ।

41. (1) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਸੰਘਤਾ, 1908 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਗਤ ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਬਣਾਏਗੀ, ਜੋ ਉਹ ਅਧਿਆਏ v, vi ਅਤੇ vii ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਲਾਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

1908 ਦਾ 5

(2) ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਹੇਠ-ਲਿਖਿਆਂ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰਨਗੇ,-

- (ੳ) ਪਰਗਮਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਰਗਮਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹਿ-ਉੱਤਰਦਾਰ ਵਜੋਂ ਦਾਵੇ ਦੀ ਧਿਰ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ;
- (ਅ) ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸਹਿ-ਉੱਤਰਦਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਰਜ਼ਾਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ;
- (ਇ) ਅਧਿਆਏ V ਜਾਂ ਅਧਿਆਏ VI ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਧਿਰ ਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਜ਼ਰਦਾਰੀ;
- (ਸ) ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਾਤਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਖਰਚੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ; ਅਤੇ
- (ਹ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਤਲਾਕ ਐਕਟ, 1869 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

1869 ਦਾ 4

ਅਧਿਆਏ VIII

ਫੁਟਕਲ

42. ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗੀ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਨ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਨ ਹੀ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਧੀ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

1860 ਦਾ 45

43. ਅਧਿਆਏ III ਵਿੱਚ ਹੋਰਵੇਂ ਉਪਬੰਧਤ ਨੂੰ ਡੱਡਕੇ, ਹਰਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਜੋ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਆਹਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 495, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਵਿਆਹ ਸੁੰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਹਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਢੰਨ।

44. ਹਰਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰ

ਦੁ-ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।

ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਯਾਂ ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਤੀ ਯਾਂ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 495 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧਤ ਡੰਨਾਂ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਵਿਆਹ ਸੁੰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

1860 ਦਾ 45

ਝੂਠੇ ਐਲਾਨ ਜਾਂ
ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਤੇ
ਦਸਖਤ ਕਰਨ
ਲਈ ਡੰਨ।

45. ਹਰਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਲੋੜਿਆ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਐਲਾਨ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਬਣਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਐਲਾਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਦਸਖਤ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਹੋਵੇ ਜੋ ਝੂਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦਾ ਝੂਠ ਹੋਣਾ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਘਤਾ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 199 ਵਿੱਚ ਵਰਣਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗਾ।

1860 ਦਾ 45

ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੇ
ਦੋਸ਼ ਪੂਰਨ ਕਾਰਜ
ਲਈ ਡੰਨ।

46. ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ-

- (1) ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਧਾਰਾ 5 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੂਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ
- (2) ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਣ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜਾਂ
- (3) ਇਸ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਿੱਚ,

ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਰੇਗਾ, ਉਹ ਸਾਦਾ ਕੈਦ ਨਾਲ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜੋ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ, ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-
ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ
ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ
ਲਈ ਖੁੱਲਾ
ਹੋਣ।

47. (1) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰੱਖੀ ਗਈ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਸਾਰੇ ਵਾਜ਼ਬ ਸਮਿਆਂ ਤੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਵਰਣਾਂ ਦੀ ਸੁਹਾਦਤ ਵਜੋਂ ਗ੍ਰਹਿਣ-ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਟੂਕ੍ਰਾਂ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇਣ ਤੇ, ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ, ਦਰਖਾਸਤਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਰਰ ਫੀਸ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ, ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਵਿਆਹ ਰਿਕਾਰਡ
ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜਾਂ
ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਦਾ
ਭੇਜਣਾ।

48. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਰਿਕ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਜਨਮਾਂ, ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ-ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਕਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਛਾਰਮ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਇੰਦਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਨਕਲ ਭੇਜੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਅੰਤਮ ਵਕਫ਼ੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੈ, ਦੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਕਲ ਅਜਿਹੀ

ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨਮਿੱਤ ਉਲਿਖਤ ਕਰੇ।

49. (1) ਕੋਈ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਜਾਂ ਵਿਸੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇ, ਅਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਅਗਲੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਆਹਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ, ਮੂਲ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਬਿਨਾਂ, ਦਰੁੱਸਤ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਾਲੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਤੇ ਦਸਖਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦਰੁੱਸਤੀ ਦੀ ਤਰੀਕ ਪਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ।

ਗਲਤੀਆਂ ਦੀ
ਦਰੁੱਸਤੀ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਰਿਕ ਦਰੁੱਸਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੀ ਨਕਲ ਧਾਰਾ 48 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਾਰ-ਜਨਰਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਮੂਲ ਗਲਤ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹਾਸ਼ੀਏ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਰੁੱਸਤੀਆਂ ਦਾ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਭੇਜੇਗਾ।

50. (1) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਲਈ, ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕੇਗੀ।

ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।

(2) ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਏ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਨਿਯਮ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਲਈ ਉਪਬੰਧ ਕਰ ਸਕਣਗੇ, ਅਰਥਾਤ:-

- (ਇ) ਵਿਆਹ ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਕਰਤਾਵ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਖੇਤਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ;
- (ਅ) ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧੀਨ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਜਾਬਤਾ;
- (ਇ) ਉਹ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ;
- (ਸ) ਉਹ ਫੀਸਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਰੋਪੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਕਰਤਾਵ ਦੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਣਗੀਆਂ;

- (ਹ) ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ;
- (ਕ) ਉਹ ਫਾਰਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਵਕਫੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵਿਆਹ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲੇ ਇੰਦਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਧਾਰਾ 48 ਦੇ ਅਨੁਸਰਣ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ;
- (ਖ) ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਾਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ।

(3) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਨਿਯਮ, ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ, ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਸੰਸਦ ਦੇ ਹਰੇਕ ਸਦਨ ਅੱਗੇ ਜਦ ਉਹ ਇਜ਼ਲਾਸ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤੀਹ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਮੁੱਦਤ ਲਈ, ਜੇ ਇੱਕ ਇਜ਼ਲਾਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵੱਧ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜ਼ਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੇਗੀ, ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਜ਼ਲਾਸ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮਵਰਤੀ ਇਜ਼ਲਾਸਾਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਮਗਰੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਜ਼ਲਾਸ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਉਸ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੂਪ-ਭੇਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਦਨ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯਮ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਰੂਪ-ਭੇਦ ਕੀਤੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਐਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਰੂਪ-ਭੇਦ ਜਾਂ ਬਾਤਲਕਰਣ ਦਾ ਉਸ ਨਿਯਮ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

(4) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹਰਿਕ ਨਿਯਮ, ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਰਸਨ ਅਤੇ
ਬਚਾਓ।

51. (1) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1872 ਨੂੰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਕਿਸੇ ਤਤਸਥਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਅ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਨਾਫ਼ਜ਼ ਸੀ, ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

1872 ਦਾ 3

(2) ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਸਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ,-

(ਉ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1872 ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਤਤਸਥਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਠੀਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਕਾਰੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਵਿਆਹ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੰਸਕਾਰੇ ਗਏ ਸਮਝੇ ਜਾਣਗੇ;

1872 ਦਾ 3

(ਅ) ਵਿਆਹਕ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਾਵੇ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤ

ਦੂਆਰਾ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਿੱਠੀਆਂ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਮਾਨੋ ਉਹ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਸਾਧਾਰਨ ਖੰਡ ਐਕਟ, 1897 ਦੀ 1897 ਦਾ 10 ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਤਤਸਥਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਰਸਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਮਾਨੋ ਅਜਿਹਾ ਤਤਸਥਾਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਇਨੈਕਟਮੈਂਟ ਹੋਵੇ।

ਪਹਿਲੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

(ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 2 ਉ ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜੇ)

ਭਾਗ I

1. ਮਾਤਾ
2. ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਮਾਤਾ)
3. ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ
4. ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਨਾਨੀ)
5. ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ
6. ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਪੜਨਾਨੀ)
7. ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ
8. ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਪੜਨਾਨੀ)
9. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ
10. ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਦਾਦੀ)
11. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ
12. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਪੜਨਾਨੀ)
13. ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ
14. ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਵਿਧਵਾ (ਮਤਰੇਈ ਪੜਦਾਦੀ)
15. ਧੀ
16. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
17. ਧੀ ਦੀ ਧੀ
18. ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
19. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ
20. ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
21. ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਧੀ

22. ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
23. ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ
24. ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
25. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਧੀ
26. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
27. ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ
28. ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਵਿਧਵਾ
29. ਭੈਣ
30. ਭੈਣ ਦੀ ਧੀ
31. ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ
32. ਮਾਤਾ ਦੀ ਭੈਣ
33. ਪਿਤਾ ਦੀ ਭੈਣ
34. ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ
35. ਪਿਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਧੀ
36. ਮਾਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦੀ ਧੀ
37. ਮਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਧੀ

ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਪਦ "ਵਿਧਵਾ" ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਪਤਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਭਾਗ II

1. ਪਿਤਾ
2. ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਪਿਤਾ)
3. ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ
4. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਦਾਦਾ)
5. ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ

6. ਪਿਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਪੜਦਾਦਾ)
7. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ
8. ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਪੜਦਾਦਾ)
9. ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ
10. ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਨਾਨਾ)
11. ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ
12. ਮਾਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਪੜਨਾਨਾ)
13. ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ
14. ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪਤੀ (ਮਤਰੇਆ ਪੜਨਾਨਾ)
15. ਪੁੱਤਰ
16. ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
17. ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
18. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
19. ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
20. ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
21. ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
22. ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
23. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
24. ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
25. ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
26. ਧੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
27. ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
28. ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਪਤੀ
29. ਭਰਾ

30. ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
31. ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
32. ਮਾਤਾ ਦਾ ਭਰਾ
33. ਪਿਤਾ ਦਾ ਭਰਾ
34. ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
35. ਪਿਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
36. ਮਾਤਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ
37. ਮਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ

ਵਿਆਖਿਆ- ਇਸ ਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ ਪਦ "ਪਤੀ" ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਪਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

(ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 5)

ਚਿਤਵੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਸੂਚਨਾ

ਸੇਵਾ ਵਿਖੇ

ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ ਵਾਸਤੇ----- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ
ਤਿੰਨ ਕੈਲੰਡਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਆਹ ਐਕਟ, 1954 ਅਧੀਨ ਸਾਡੇ
ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਿਤਵਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਾਂ	ਹਾਲਤ	ਉਪਜੀਵਕਾ	ਉਮਰ	ਰਹਿਣ ਦਾ	ਜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ	ਨਿਵਾਸ
				ਸਥਾਨ	ਵਰਤਮਾਨ ਸਥਾਨ	ਦਾ
					ਸਥਾਈ ਨ ਹੋਵੇ	ਅਰਸਾ
					ਤਾਂ ਰਹਿਣ ਦਾ	
					ਸਥਾਈ ਸਥਾਨ	

ਉ. ਅ. ਅਣ-ਵਿਆਹਤ

ਰੰਡਾ

ਤਲਾਕ-ਪ੍ਰਾਪਤ

ਈ. ਸ. ਅਣ-ਵਿਆਹਤ

ਵਿਧਵਾ

ਤਲਾਕ-ਪ੍ਰਾਪਤ

ਅੱਜ ਸੰਨ 19----- ਦੇ ----- ਮਹੀਨੇ ਦੇ -----

----- ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ।

(ਦਸਖਤ) ਉ. ਅ.

(ਦਸਖਤ) ਈ. ਸ.

ਤੀਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

(ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 11)

ਲਾੜੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ

ਮੈਂ ਉ. ਅ. ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ:-

1. ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਣ-ਵਿਆਹਤ (ਜਾਂ ਰੰਡਾ ਜਾਂ ਤਲਾਕ ਪ੍ਰਾਪਤ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ) ਹਾਂ।

2. ਮੈਂ----- ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

3. ਮੇਰਾ ਈ. ਸ. (ਲਾੜੀ) ਨਾਲ ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਜੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਝੁਠਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਹੋਵਾਂ ਕਿ ਇਹ ਝੁਠਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨ ਕਰਦਾ ਹੋਵਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੈਦ ਦਾ ਭਾਗੀ ਹੋਵਾਂਗਾਂ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਵੀ।

(ਦਸਖਤ) ਉ. ਅ. (ਲਾੜਾ)

ਲਾੜੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ

ਮੈਂ, ਈ. ਸ. ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ-ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹਾਂ:-

1. ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਣ-ਵਿਆਹਤ (ਜਾਂ ਵਿਧਵਾ ਜਾਂ ਤਲਾਕ-ਪ੍ਰਾਪਤ, ਜਿਹੀ ਕਿ ਸੂਰਤ ਹੋਵੇ) ਹਾਂ।

2. ਮੈਂ----- ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

3. ਮੇਰਾ ਉ. ਅ. (ਲਾੜਾ) ਨਾਲ ਵਰਜਿਤ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਦੇ ਦਰਜਿਆਂ ਅੰਦਰ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

4. ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਕਿ, ਜੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਝੁਠਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੀ ਹੋਵਾਂ ਕਿ ਇਹ ਝੁਠਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨ ਕਰਦੀ ਹੋਵਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੈਦ ਦੀ ਭਾਗੀ ਹੋਵਾਂਗੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਵੀ।

(ਦਸਖਤ) ਈ. ਸ. (ਲਾੜੀ)

ਉਪਰ-ਨਾਮਤ ਉ. ਅ. ਅਤੇ ਈ. ਸ. ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ

ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਣ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਦਸਖਤ) ਖ. ਗ.

(ਦਸਖਤ) ਘ. ਛ. ਤਿੰਨ ਗਵਾਹ

(ਦਸਖਤ) ਚ. ਛ.

ਪ੍ਰਤੀ ਦਸਖਤ ਹ. ਕ.

ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ

ਮਿਤੀ 19----- ਦੇ ----- ਮਹੀਨੇ ਦਾ ----- ਦਿਨ।

ਚੌਥੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

(ਵੇਖੋ ਧਾਰਾ 13)

ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ

ਮੈਂ ਹ. ਕ. ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 19----- ਦੇ----- ਮਹੀਨੇ ਦੇ ----- ਦਿਨ ਉ. ਅ. ਅਤੇ ਏ. ਸ. *ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਮੇਰੀ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਧਾਰਾ 11 ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਮੇਰੀ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰਿਆ ਗਿਆ।

(ਦਸਖਤ) ਹ. ਕ.

ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ।

(ਦਸਖਤ) ਏ. ਸ. (ਲੜੀ)।

(ਦਸਖਤ) ਉ. ਅ. (ਲਾੜਾ)

(ਦਸਖਤ) ਖ. ਗ.

(ਦਸਖਤ) ਘ. ਛ. (ਤਿੰਨ ਗਵਾਹ)

(ਦਸਖਤ) ਚ. ਛ.

ਤਰੀਕ 19----- ਮਹੀਨੇ ਦਾ ----- ਦਿਨ।

* ਏਥੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਸੂਚੀ

(ਵੇਖੋ ਪਾਰਾ 16)

ਹੋਰ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰੇ ਗਏ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ

ਮੈਂ, ਹ. ਕ., ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉ.ਅ. ਅਤੇ ਈ. ਸ.

*ਅੱਜ, 19----- ਦੇ ----- ਮਹੀਨੇ ਦੇ -----
 ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ, ਮੇਰੀ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ
 ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਸਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ,
 ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ
 ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਤੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ
 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣਾ ਵਿਆਹ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ
 ਅਨੁਸਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਵਿਆਹ ਅੱਜ ----- 19-----
 ਦੇ ----- ਮਹੀਨੇ ਦੇ ----- ਦਿਨ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ
 ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ----- ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਦਸਖਤ) ਹ. ਕ.

----- ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਫਸਰ

(ਦਸਖਤ) ਉ. ਅ. (ਪਤੀ)

(ਦਸਖਤ) ਈ. ਸ. (ਪਤਨੀ)।

(ਦਸਖਤ) ਖ. ਗ.

(ਦਸਖਤ) ਘ. ਛ.

(ਤਿੰਨ ਗਵਾਹ)

(ਦਸਖਤ) ਚ. ਛ.

ਤਗੀਕ 19----- ਦੇ ----- ਮਹੀਨੇ ਦਾ ----- ਦਿਨ।

* ਏਥੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਿਓ।

ਜੀ. ਨਾਰਾਇਣ ਰਾਜੂ
ਸਕੱਤਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ।

Secretary to the Government of India.